

PM 20240311

Ekosystemtjänster vid utveckling av
Münchenbryggeriet

Bakgrund

Münchenbryggeriet står inför utveckling och förändring då det planeras för en ny detaljplan som ska möjliggöra att området kompletteras med bostäder. De kulturhistoriskt intressanta äldre husen kommer alla att bevaras och utvecklingen med nya bostäder planeras på innergården samt mot förkastningsbranterna i söder. Den asfalterade kajplanens parkeringar i norr kommer att omformas till sociala ytor. Med anledning av detta önskar Stockholms stad och AFA Fastigheter under samrådsskedet att belysa vilka ekosystemtjänster som kan komma att utvecklas eller påverkas. Wi landskap har i samarbete med Esencial därför tagit fram detta PM.

Vy mot norr visande befintlig bebyggelse som enkla volymer medan ny bebyggelse visas med högre detaljeringsgrad. Illustration av Esencial arkitekter.

Metod

Beskrivningen av ekosystemtjänster i detta PM följer det upplägg som Stockholms stad tagit fram för beräkning av GYF, grönytefaktor. "Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystemen som på något vis gynnar människan och upprätthåller och förbättrar livsvillkor och välmående. Ekosystemtjänster brukar delas in i försörjande, stödjande, reglerande och kulturella tjänster". (GYF – grönytefaktor för kvartersmark, Stockholms stad 2021-02-01) AFA kommer genom projektet att höja GYF-värdet inom området.

En Workshop genomfördes 20240229 där representanter från Stadsbyggnadskontoret och Miljöförvaltningen deltog tillsammans med representanter från fastighetsägaren AFA Fastigheter med projektutvecklare, projektledare, arkitekt och landskapsarkitekt. Vid denna workshop fick alla information om hur Stockholms stad arbetar med ekosystemtjänster och

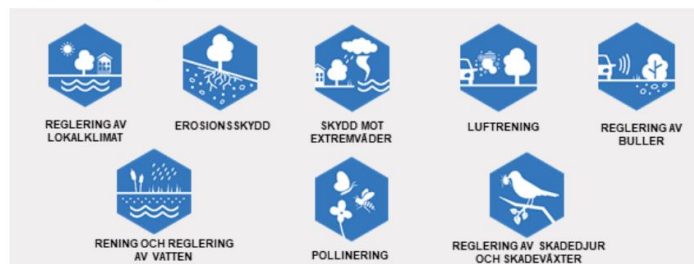

Fyra kategorier av ekosystemtjänster

Stödjande tjänster

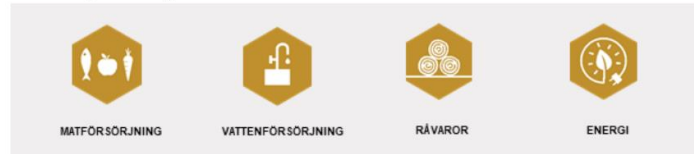
Reglerande tjänster

Kulturella tjänster

Försörjande tjänster

Stockholms Stad och fastighetsägaren AFA Fastigheter med konsulter genomförde i februari 2024 en workshop kring områdets ekosystemtjänster. Området analyserades utifrån de 22 ekosystemtjänster som Boverket tagit fram i samarbete med Naturvårdsverket.

tillsammans utvärderades och diskuterades hur projektet Münchenbryggeriet kan bevara och förbättra de ekosystemtjänster som finns på platsen idag.

Nulägesbeskrivning

Området Münchenbryggeriet består idag av kulturhistoriskt intressanta byggnader som tillkommit succesivt sedan 1800-talets mitt. Innergården samt planen mot kajen är asfalterade och används för parkering. Mindre iordningställda entréområden med parkplanteringar finns vid de viktigaste entrélägena. På förkastningsbranterna och mot

sprängsidorna på berget i söder och öster finns mindre jordfickor där spontant etablerad slyvegetation vuxit upp samt inslag av parkarter, gräs och örter. Mellan Söder Mälarstrand och kajplanen finns en trädrad av knuthamlande lindar.

De befintliga ekosystemtjänsterna inom området är främst kulturella. Området bidrar idag med kulturarv och identitet genom platsens rika industrihistoria, vilket även i sin tur ger mentalt välbefinnande. Kunskap och inspiration erbjuds då del av byggnaden används för skolverksamhet och social interaktion finns i event-verksamhet, inom lekområdet och på uteserveringar sommartid. Fysisk hälsa gynnas då området är öppet för passage från Ludvigsbergsgatan i öster och ner mot parkområdet i väster vilket stimulerar till gående och cykling.

Fastigheten före utveckling med bostäder. Innergården samt kajplanen används för parkering och gröna inslag finns främst på bergsbranterna i söder. Flygbild Lantmäteriet.

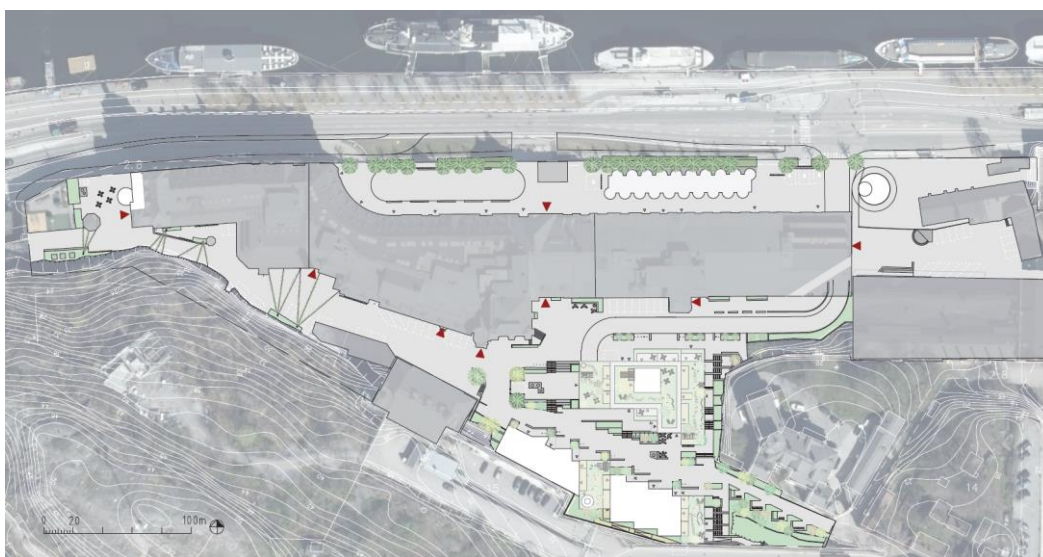
De knuthamlade lindarna utmed kajplanen utgör dels ett kulturellt värde för kulturarv och identitet då de är karaktärsfulla, välkända och har funnits på platsen sedan 1950-talet. De har även stödande värden för biologisk mångfald då återkommande beskärning kan leda till håligheter i veden. Några av lindarna uppvisar detta. Viss luftrening sker också sommartid då virvlande partiklar från trafiken fastnar i bladmassan som sedan samlas under träden vid regn.

Vegetationen på bergsbranterna utgör ett värde för ekologiskt samspel då buskar och trädkronor utgör stigstenar i stadslandskapet så att avståndet till andra gröna ytor minskas. De tunna jordlagren ger dock inte rening och reglering av dagvatten och det finns idag problem med översvämning och stigande vatten på innergården. Arter är inte valda för att erbjuda pollinering eller öka den biologiska mångfalden inom området. I den sydöstra delen finns inslag av förvildade invasiva trädgårdsarter som tar ner naturvärdet inom området.

Visioner inför utveckling av ekosystemtjänster

Vid utvecklingen av området kommer ett nytt bostadshus att uppföras på innergården samt två nya bostadshus att uppföras mot bergsbranterna i söder. Bostäder saknas idag inom området. Området kommer att utvecklas med flera nya stråk som binder samman Söders höjder med kajen. Stråket från Ludvigbergsgatan i öster mot parken i väster bevaras och nya korsande trappleder tillkommer. En ny cirklande ramp byggs även i nordost så att den höga terrassen sammanbinds med kajnivån. Tillgängligheten förbättras med vilplan och handledare. Kajplanen i norr omformas från parkering till utomhusytor för vinteraktiviteter, event, rekreation och möten. Plats erbjuds för familjeaktiviteter, utställningar och marknader. På terrassen i väster planeras en ny uteservering och en ny passage iordningställs mellan terrassen och kajplanet. Lekområdet bevaras.

Sammantaget bedöms att ett tillskott av människor under dygnets alla timmar och nya aktiviteter kommer att förbättra de kulturella ekosystemtjänsterna social interaktion och mentalt välbefinnandet inom området. Dagens höga värden av kulturarv och identitet bevaras och förstärks då områdets industriella identitet lyfts fram i tilläggen som görs. Fysisk hälsa befrämjas då passagemöjligheterna genom området förbättras för gående och cyklister. Kunskap och inspiration kan erbjudas på kajplanen i form av t.ex. utställningar. Takterrasserna kommer att erbjuda platser för möten och umgänge.

Den nya bebyggelsen kommer att ges tak av gröna terrasser och kajplanen i norr omformas från parkeringar till mötesplatser som kan användas året om.

De nya husens takterrasser kommer att göras gröna. Genom rätt artval och utformning med tex sandområden och inslag av död ved kommer dessa att bidra till stödjande ekosystemtjänster som biologisk mångfald, ekologiskt samspel samt livsmiljöer. Skinnarviksberget i söder är högt och arter kan därför enkelt komma vidare ut till

takterrasserna. Takterrasserna kommer därmed också att förbättra områdets funktion som stigstenar mellan omkringliggande gröna områden.

Nya grönytor och parkytor kommer att anläggas i nederkant av bergsbranterna i söder och öster. Flera av dessa kommer att kompletteras med anordningar för och med klättrande växter mot branterna. Inslag av invasiva arter i den sydöstra delen kommer att rensas bort och deras utbredningen stoppas. Nya planteringar med arter med högre naturvärden kommer att införas. De nya planteringarna kommer att förbättra stödjande ekosystemtjänster som biologiska mångfald och ekologiskt samspel och de kommer även att förbättra de reglerande tjänsterna erosionsskydd, skydd mot extremväder samt rening och reglering av vatten. Planteringarna kommer att utföras med upphöjda kanter och rännalar görs öppna så att dagvatten kan samlas, fördröjas och renas innan det rör sig vidare genom området. Den översvämningsproblematik som idag finns på innergården kommer genom dessa åtgärder att hanteras, kontrolleras och lösas.

Lindraden utmed kajplanen bevaras och de ekosystemtjänster de ger bevaras. Nya träd som med tiden får stora kronor kommer inom området att planteras där det finns utrymme för kronor och rötter. Dessa kommer att förbättra ekosystemtjänster genom att reglera lokalklimatet genom beskuggning och utjämnande av luftfuktighet, deras rötter kommer att ge erosionsskydd inom området och de ger genom sitt vattenupptag i krona och rötter skydd mot extremväder.

Producerande ekosystemtjänster inom området bedöms kunna vara energi i form av solceller på tak på befintlig byggnad. De gröna ytornas storlek samt områdets topografi gör att det är svårt att få till övriga producerande ekosystemtjänster som matförsörjning, vattenförsörjning samt produktion av råvaror. Dock kan kunskap och inspiration om dessa värden lyftas inom området i form av mindre odlingar för serveringar eller för de boende eller genom anordnande av försäljning som Bondens marknad på kajplanen, det vill säga en ytterligare förbättring av kulturella ekosystemtjänster.